

פרשת בלק
ט"ז תמוז ה'תשפ"ה
שנה י"ג גליון ל"ז

סדר קריש	מוצש"ק	הדלקת הנרות	לעיון
8:28/9:20	9:39	8:08	לעיון
8:26/9:18	9:40	8:09	ברוקלין
8:30/9:13	9:04	7:11	ירושלים
8:31/9:14	9:01	7:27	בני ברק
8:31/9:14	9:02	7:20	אלעד
8:31/9:14	9:03	7:10	בית שמש

רחשני לב

ליקוטי מאמרים ודברי חיוזק ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

היסודות הוא 'התגבר כארי',...השבח של כלל ישראל הוא במה שהם מתגברים אמיניים בעשיית המצוות. בהודמנות אחרת אמר המשגיח, כשבלעם רוצה לתת הגדרה על כלל ישראל מה הוא אומר, הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא, הוא לא מדבר על עצם המעשה, הרבה יכולים לעשות מצוות, העיקר הוא איך עושים את המצוות, איכות הדברים. והשבח הגדול הוא 'כלביא יקום וכארי יתנשא'.

לקט רשימות תפלה עמוד עה עו, מהגה"צ ר' נתן וואכטפויגל זצ"ל

הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב.

...הן עם לבדד, אם המה עם לבדד מיוחדים לעצמם – אז ישכון בבטחה ובהשקט ואין כל אומה ולשון יכולה לשלוט בהם, אבל ובגוים, אם המה מעורבים בגוים, אז לא יתחשב, אין להם חשיבות.

נאות דשא, מהגה"צ ר' שמואל דוד אונגר זצ"ל אב"ד ק"ק נייטרא

הנה ברך לקחתי וברך ולא אשיבנה.

א"י עדה"כ (משלי כו, ב) יהלך זר ולא פיך, וכמו שאמרו חז"ל כמה מאמרים בזה (ראה פסחים סו, א) שע"י ההתפארות אובד ח"ו אותו דבר שהיה מתפאר בו, וכידוע מספרים וסופרים, והוא רומז הנה ברך לקחתי, וברך פירוש ע"י התפארות ח"ו, ולא אשיבנה, והבן.

משמרת איתמר, מהרה"ק ר' איתמר מקאנסקי וואלי ז"ע

כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל קל.

נ"ל בפשיטות...עפ"י ד"ר אורי מסטרעליסק ז"ע [נודע בשם קדשו השרף זצוקלה"ה] בפסוק כי תאמר בלבבך רבים וכו' וכוז תזכור את אשר עשה ה' לא לפרעה וכו', והיינו כי בעת צרה מועיל להזכיר הנסים שכבר נעשו ועיד"מ מתעוררים החסידים גם בימים ההם ובזמן הזה, עכד"ק. וז"ש...ולמה לא אמרו איה ה' המעלה אותנו מאר"מ וכו', היינו להזכיר הנסים דמאז, שאז הי' להם זכירה זו לפליטה גדולה, והבן.

...דכל הצרות שיהיו בישראל כבר הי' פועל דמיוני מזה אצל האבות בכדי שאח"כ יהי' בנקל לחלצם מן המיצר אחרי שכבר היתה כזאת וניצלו אבותינו, והדברים עמוקים, ולזאת התחכם בלק לאמור בלעם לכה ארה 'לי' יעקב, כלומר להמציא 'לי' מחדש קלות שלא היו עוד עליהם בכדי שלא יתכן אצלם התעוררות ישועות שהיו כבר, לזה השיב לו בלעם שא"א, כי מה אקוב לא קבה קל, כל' היכי אמצא איזה קלה מה שלא קבה עוד קל, הלא מראש צורים אראנו וכו' שאצל האבות כבר נעשה פועל דמיוני

(והוא כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל קל לשעבר ויושעו עיד"מ)...

בית הלחמי בתו"ד, מהגה"צ ר' יהושע דייטש זצ"ל אב"ד קטמון

וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שכן לשבטיו.

פירש"י ביקש להכניס בהם עין הרע, וירא את ישראל שוכן לשבטיו ראה שאין פתחיהם מכוונין זה כנגד זה וכו'.

כי בלעם רצה להכניס בהם עין הרע, ומחמת שראה שאין פתחיהם מכוונין זה כנגד זה ומשמרים עיניהם, על ידי זה לא היה ביכולתו להזיק להם בעינו הרעה, כי בדבר שאדם משמר את עצמו לשמו יתברך, לא יכול שום אדם להזיקו באותו דבר.

הרה"ק מחזאלין ז"ע, הובא בישא ברכה מהרה"ק ממודיץ ז"ע

וירא בלק את כל אשר עשה ישראל לאמורי.

כי בלק היה מבין בישראל שיכולין לפעול בדיבור שלהם, ...וזהו וירא לשון הבנה שהבין את כל אשר עשה ישראל הוא לאמורי כלומר בשביל אמורי הוא הדיבור...

נועם אלימלך, בתו"ד

ויקץ מואב מפני בני ישראל.

יראה דגם מבלק לא נעלם עצת בלעם להכשילם בבנות מואב, אך היות ישראל נתבדלו במדבר בדת יהדות ולא הורגלו במנהגי גוים ומלבושיהם ודברי לצנותיהם ע"כ מאסו בהם עוגבים בנות הערלים, והיינו דקאמר ויגר מואב במלחמה כי רב הוא, ולהכשילם בבנותיו ג"כ א"א כי ויקץ וימאס מואב בבני ישראל ולא נתרצו בנות מואב להתפתות להם, אמנם עצת בלעם הי' שבתחילה יתחברו עמהם בדברי שטויות עד שיתערבו בגוים וילבשו כמלבושיהם וידברו בלשוניהם ואז ישמעו להם הבנות, והיינו דדרשו במדרש רבה וישב העם בשיטים ר' יהושע אומר בשטות ואח"כ ויחל העם לזנות והיינו כנ"ל.

חת"ם סופר, על התורה

ויאמר בלעם אל מלאך ה' חטאתי כי לא ידעתי.

וקשה, דהרי בלעם בתחילה לא ידע בכלל שהמלאך עומד מול אתונו, וא"כ על מה אמר בכלל חטאתי. אלא כשלא הולך לאדם איזהו דבר, צריך האדם להתבונן האם אין הדבר עיכוב או סימן מן השמים שלא ראוי לעשות המעשה אשר הוא רוצה לעשות, ובלעם הי' הרי נביא של אומות העולם, ולכאור' ידע מזה, וע"ז אמר וביקש חטאתי, שלא התבונן בטעם העיכוב.

ספרים

הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא.

יובן עם האמור בזהר הקדוש (ב קמג, א) שהקשה על מה שאמר הכתוב וצדיקים ככפיר יבטח, והרי הכפיר שהוא הנקבה אינה כ"כ חזקה כמו האריה, והוא ליה למימר כאריה יבטח. ותירץ דאדרבא הצדיק מפחד עצמו תמיד וכדרך שארז"ל (ברכות ד, א) אין הבטחה לצדיקים שירא תמיד שמא יגרום החטא ולכן אף שבוטח בה' מצד גודל כחו של השי"ת, מ"מ מעט חלוש הבטחון מצד עצמו שירא פן יגרום החטא, ודומה כמו הכפיר שאין כחו חזק כ"כ ויש קצת חלישות בבטחונו מצד עצמו, רק שבוטח כהאריה שכחו רב. ואמנם ע"י שהוא מפחד תמיד ניצול מהעבירה, ולכן ע"י מה שהוא אינו בוטח רק ככפיר ע"י הקב"ה מגביהו באמת ומגבירו כמו האריה. והיינו הן עם שטבע שלהם כך הוא, כי כלביא יקום שהוא בעצמו אצל עצמו אינו רק כלביא שהיא הנקבה של האריה, ועי"ז וכארי יתנשא, שהקב"ה מגביהו ומגבירו כמו האריה שכוחו רב וחזק, ונכון.

ערבי נחל

וכארי יתנשא.

פירש רש"י, כשעומדין משנתן מתגברין כלביא וכארי לחטוף את המצוות עכ"ל. וקשה, הרי השבח של כלל ישראל הוא במה שהם מקיימים את כל מצוות התורה ולמה צריך לזמר שמתגברים כארי. ביאר המשגיח, יסוד

אלא שיש הרוצים לחזקו בשו"ע (ע' פסקי תשובות שם אות א') דעלות השחר הוא לא דווקא בדמצי שעה הסמוכה לו אסור להתחיל לאכול פת או מיני מזונות יותר מכביצה ועפ"י מו"כ המשנ"ב לעיל סי' פ"ט סקכ"ז לענין איסור אכילה קודם תפילת השחר מחידושי רעק"א (שם סי"ז) ודרך החיים דאסור להתחיל לאכול יותר מכביצה פת בחצי שעה הסמוכה לעלות השחר וכמו"כ הרמ"א לקמן סי' תרנ"ב ס"ב דאסור לאכול מחצי שעה הסמוכה לזמן נטילת גולב מחשש שימשך וכדרך שאסרו לאכול פת יותר מכביצה בחצי שעה הסמוכה לזמן

הילולא דצדיקא

גלב"ע
י"ח תמוז
תרמ"ז

הרה"ק
רבי משה דוד אשכנזי זי"ע
אבד"ק טאלטשווא

אלה תולדות

רבינו הרב המאור הגדול, חרף ובקי מפורסם, (הסכמת הגה"ק הישועות יעקב על ספר באר שבע לרבינו), בישישים חכמה ובזקנים כבוד אומר כלל, זקן זה שקנה חכמה ושב בשבת התחכמוני בגליל העליון, הרב הגדול, מעוז ומגדל, חסידא ופרישא, הגאון המפורסם, (מנוסח השער לספרו 'באר שבע' שיצא לאור עוד בחיי רבינו), עמיה שריא נחורא, דין הוא גברא רבא ויקירא, הרב החריף, זקן זה שקנה חכמה, הגאון הגדול המפורסם, (הסכמת הגה"ק רבי חיים אבולעפאי לספר הנ"ל), ה"ה רבינו המאור הגדול הגה"ק רבי משה דוד אשכנזי זצ"ל, נולד בשנת תקל"ד בעיר ראדזיל, לאביו הגה"ק רבי אשר אנשיל אשכנזי זצ"ל שכיהן בה באותה תקופה כרב ואב"ד, לאחר מכן עלה אביו לכהן פאר כרב ואב"ד בלבוב על מקומו של אביו הגה"ק רבי משה זצ"ל, ונתפרסם כאחד מגדולי רבני ומנהיגי ועד ארבע ארצות בימי מלכות פולין, ומנוחתו כבוד שם בלבוב.

רבינו התייחס לגאוני וצדיקי עולם, ה"ה הגאוני הצדיקים, החכם צבי, המגיני שלמה, הטורי זהב, המהרש"ל, ועוד, והתבטא פעם רבינו באומרו 'שהיה לו כתב יחוס בן אחר בן ל"ח דורות כולם בעלי רוח הקודש'. (מבוא התולדות בראש ספרו 'באר שבע').

על כס הרבנות

בשנת תקס"ג בהיותו אב"ד כמשמעו, 'אב בחכמה ורך בשנים', נתכבד רבינו לישב על כס הרבנות דק"ק טאלטשווא שבהונגריא, ארבעים שנה כיהן בכהונה זו כשהוא נוהג עדתו ברמה, מרביץ תורה ברבים, ומעמיד תלמידים הרבה. כל בני העיר וגלילותיה היו פונים אליו תמיד שיעתיר בעדם בדבר ישועה ורחמים, ונהנים ממנו עצה ותושיה. יחד עם זאת, עוני גדול ודחקות עצומה היתה מנת חלקו של רבינו כל ימיו, וכך קיין בעצמו 'אדם כי ימות באוהל', אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו באהלה של תורה, וכך זכה רבינו ויצא ממנו הוראה בישראל.

זיווג מן השמים

מסופר, בעת שהגיע הגה"ק מסיגוט 'בעל ייטב לב' לפרק האיש מקדש, באותו עת למד אצל זקינו הרה"ק הי"שם משה מאוהעל זצ"ל, וכמובן כולם הציעו לו נכבדות עם גדולי התורה והיחס, והיה אחד מנכבדי ונגידי העיר אוהעל שחשק בו, ורצה לקחתו לחתן לבתו, ואף הסכים לתת נדוניה הון עתק בסך 'שלישים אלף זהובים' כדי שיוכל לשבת באהלה של תורה באין מפריע. נתגלגלו הדברים מאת הקב"ה המסבב כל הסיבות, ובא באותו זמן סוחר מעיר 'טאלטשווא' להסתופף בצל קדשו של הי"שם משה, ושאל אותו הרה"ק אודות שלום הגאון הצדיק אב"ד טאלטשווא, באותו רגע נצנץ במוחו של הסוחר רעיון נפלא, וסיפר להרה"ק שיש לו להגאון מטאלטשווא בת בפרק השידוכים, ותיכף הציע אותה לפניו עבור שידוך לנכדו העליון - בן בנו הרה"ק רבי אלעזר ניסן מדראהביטש זצ"ל, כשהוא מוסיף שישתדל אצל אבי המדוברת שיתן סך אלפיים זהובים לנדוניה!.

כשמוע זאת הרה"ק מיד ויתר על כל השידוכים המוצעים, למרות שסכום של שלישים אלף זהובים היה בשעתו סכום ענק! והסכים על השידוך עם בת אב"ד טאלטשווא, ואכן נגמר הדבר בכי טוב.

משחלפו הימים וכבר עברו חדשים והנדוניה האמורה לא הגיעה, ולא שמעו כל מאומה מאבי הכלה, כתב הרה"ק הי"שם משה מכתב אל הגה"ק מטאלטשווא, שימהר לסלק את הנדן כדי שיוכלו לקבוע זמן החתונה.

כשמע זאת הגביר הנ"ל שרצה את הייטב לב' לחתן עבור בתו, נכנס אל הרה"ק והתחיל לתאר לפני הרה"ק את גודל הדחקות והעניות השוררת בבית אב"ד טאלטשווא, וכי ממילא אין מה לחכות, כי הנדן לעולם לא יגיע. מה מאוד נדהם האיש, בראותו אחר שסיים את דבריו, איך שהרה"ק קורא להרבנית, ואומר לה לאור דבריו, 'אם כנים הדברים שולח אני תיכף ומיד מכתב להמחותן לקבוע זמן החתונה', כי עד עתה חשבתי שיש לו ואינו רוצה לתת, אבל עכשיו ששמעתי שהוא עני וחסר כל, הבה נלך תיכף לחופה!.

לאחר חתונתו ישב הגה"ק בעל ייטב לב סמוך לשולחן חותנו הקדוש בטאלטשווא, ותמיד היה משבח ומספר בערגה על אותם הימים, רגיל היה לספר כי העניות היתה כל כך גדולה, עד כי לא היה שם אפילו קצת עצים וקש לחם את התנור, והקור העז היה חודר לתוך העצמות, עד שהמים שבבית קפאו מגדול הקור. והוסיף, כי חותנו הק' שהיה משכים קום לפניו, היה מכין את המים שעמדו בכלי סמוך למיטתו, שיהיו ראויים לנטילת ידים על ידי ששפשף את הכלי במו ידיו, כמו כן היה מוצא את הקרח שעל פני הנהר הקפוא שבור וראוי לטבילה, אחר שחותנו הק' כבר הקדימו! לאחר מכן היו יושבים כל היום ומתענגים בצוותא באהלה של תורה, ומחמת הקור הגדול היו צריכים להתכסות בכרים וכסתות. מובן שהכרת פניו ענתה בו מאכילת קעסט שכזה, עד שכאשר חזר לאוהעל לבית זקינו הגה"ק הי"שם משה, נבהלה הרבנית ממראיתו, ואמרה אל בעלה הצדיק, 'ראה כמה רעות פני נכדנו!...' והוא ענה לעומתה, 'אדרבה תראי כי קרן אור פניו!'.
הכל מעלין לארץ ישראל

בשנת תר"ג בהיכנסו לשנתו השבעים הלך רבינו להתייעץ עם חתנו חביבו הייטב לב', כי היות שקיבל על עצמו שכשיזכה ה' למלאות שבעים שנה יעשה איזה דבר טוב אשר לא עשה מעולם, ועל כן הוא מסתפק אם להדיס את ספריו שיגע בהם כל הימים או לנסוע לארץ הקודש ואכן בעצת חתנו החליט להפליג ולעלות לארץ ישראל. ואמר לו, כי דעתו הוא שילך להשתקע בארץ האבות, ואכן קיבל עצתו, והלך להיפרד מרבותיו גדולי העולם.

תחילה נסע להיפרד אצל הרה"ק רבי חיים מקאסוב בעמח"ס 'תורת חיים' זצ"ל, הרה"ק כיבדו מאוד, ובצאתו אף ליווהו החוצה עד העגלה, דבר שהיה לפלא גדול בעיני מקורביו, כי לא היה דרכו כלל בכך. בראות הרה"ק מקאסוב את פליאתם, פנה אל מקורביו ואמר, 'כל אחד

יש לו ניצוץ מארץ ישראל, אבל הרב מטאלטשווא הוא כולו ארץ ישראל, ואם יש לי ארץ ישראל בביתי לא אנכדהו!?

אח"כ נסע אל הרה"ק רבי ישראל מרוזין זצ"ל, ולהרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן, ומסופר שכשהגיע לפרעמישלאן ביום ראשון בשבוע כשהספינה היתה מיועדת להפליג ביום שלישי, ובתוך השיחה ביניהם ביקש הרה"ק מפרעמישלאן שיראה לו את הפאספורט [דרכון] שלו, כשהראה לו מיד לקחו ה"ר מאיר'ל מידו והניחו בכיסו, באומרו 'מאיר'ל האט ליב פעסער' [מאיר'ל אוהב דרכונים], ופטרו לשלום. מובן שבלי הפאספורט לא היה יכול להמשיך ולנסוע, ועקב כך איחר רבינו את הספינה המיועדת ונאלץ להישאר ולשבות בשב"ק בפרעמישלאן. אחר השבת נכנס שוב להרה"ק ונפרד ממנו לשלום, ואכן החזיר לו את הפאספורט, ונפרד ממנו בברכת צאתכם לשלום. בהגיעו אל הנמל שמע שהספינה שנסעה ביום ג' שעבר טבעה בלב ים, והודה לה' על רוב חסדיו עמו, ע"י שליחו הנאמן - עיניו המאירות של הצדיק מפרעמישלאן זי"ע.

משם נסע רבינו לארץ ישראל לחונן את עפרה, תחילה התיישב בעיה"ק ירושלים. אכן בעצת הרה"ק מרוזין זצ"ל עבר רבינו להתגורר בעיה"ק צפת, שם איוה למושב לו בהיות העיר צפת מקום מגורי תלמידי חכמים בעלי תריסין, ומקובלים חסידים ואנשי מעשה. וגם שם נתפרסם כגאון עולם קדוש וטהור צדיק יסוד עולם, אחר כך נתקבל לאב"ד מקהלות האשכנזים בעיה"ק צפת נס גליי אירע לרבינו בהגיעו לצפת, הוא קנה שטח לבנות עליו בית, ושכר פועלים כדי לבנותו, הפועלים החלו לחפור כדי להקים יסודות, וכאן אירע דבר פלא. באמצע החפירה, נתקלו בגג של בנין, הם החלו לחפור סביב הבית, והגיעו גם לכתלים, עד שלבסוף נתגלה בית שלם, ובתוכו אפילו מיטה כסא ושולחן. לאור זאת לא היה רבינו זקוק להוציא את כספו כדי לבנות את ביתו, ובכסף אשר חסך היה ביכולתו להדיס את ספריו הק'.

בהקדמתו לספרו תולדות אדם שנדפס בירושלים שנתיים אחרי הגיעו לשם, מתאר רבינו את גודל שמחתו על עלייתו לארה"ק, בזה"ל, 'וביותר נדרי אשלמה, בנטותי את ידי אל ... ארצנו הקדושה אשר זכיתי לנשק את עפר הארץ, ואת עפר ה' יחונני, אבני נזר ראשינו, וברוב רחמי וחסדיו הביאני היום, מקום אשר רוח ה' שפוכה על עבדיו הנביאים, ורוח הקודש נוססה שם... ומסיים, גאון שבע רצון, ומלא ברכות ה' בכנפים, נמצאו נפשות נקיי הדעת וילדי התבונה, המקשטת תולדות השכל עם אמרי בינה, והיא שעמדה לחופף עלינו בגלותינו.

י"ג שנה זכה רבינו לגור בארה"ק, עדי החזיר את נשמתו הטהורה ביום ח"י תמוז תרט"ז, כשבו ביום עוד שימש כסנדק בבית מילה. ומנוחתו כבוד בעיה"ק צפת תובב"א, כפי שצויה בצוואתו שיקברוהו בשטח שבין הנביא 'הושע בן בארי', ובין התנא ר' פנחס בן יאיר.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

ויבטחו בך יודעי שמך

משלו משל למה הדבר דומה לאחד ההולך בדרכו לתומו ולפתע רואה למולו חיה רעה מורפת. הוא נבהל מאוד, איבריו דא לדא נקשו, ואינו מוצא עוז אפי' לנוס מן המקום להציל את נפשו, ונותר מאובן על מקומו. כעבור זמן מה שם אל לבו שחיה זו עומדת על מקומה מבלי להניע ולהזיז שום איבר מאיבריה, ואינה מנידה עפעף בעיניה. הבין האיש שאין זה אלא דמות חיה מעין שהעמידו אנשים כדי לחמוד לצון ולהבהיל העוברים והשבים.

בפעם הבאה כשהיה נצרך לעבור שם כבר ידע במוחו שבפרשת דרכים זו עומדת דמות חיה להבהיל העוברים בדרכו, וכבר יודע שאין ממה לפחד והכל הבל ורעות רוח, מ"מ כשבא לפני הדמות עדיין נבהל. שאף שבמוחו יודע שזה דמיון, אבל בלבו לא נשרש עניין זה כדבעי, ומטבע הדברים נבהל בתחילה כשרואה דבר המבהיל.

ואף שכבר יודע ומוחלט בלבו שאין כאן חיה ואין שום סכנה, מ"מ דרכו של עולם שאיבריו וחושיו של אדם מורגלים לפחד מדבר מסוים, ולכך לרגע כמימרי יפחד וירצה לנוס על רגליו מפחד המציק שהרי חושיו מורגלים להיבהל במצב כזה.

וענין זה מבואר בספ"ק (ע"י תורת אבות ובספ"ק חסד לאברהם כי תשא) "כי אמונת הלב רחוקה מאמונת המוח כרחוק שמים וארץ" ויותר מזה כותב הרה"ק ר"א קאליסקער זיע"א, "צריך האדם שיהיה האמונה כ"כ מושרש בלבו עד שירגישו כל איברי הגוף גודל האמונה בהש"ת", והיינו אף אחר שהאמונה במציאותו יתברך שמו מושרש במוחו, יש לו לאיש הישראלי ליגע הרבה לחקוק האמונה בליבו, שמבלעדי האל הגדול אין כל לשום יצור ונברא לפגוע ולהזיק שמו ואין לירא ולפחד משום דבר שבעולם והקב"ה הוא עשה עושה ויעשה לכל המעשים.

ואף שכבר הגיע למדרגה נשגבה זו - אמונת הלב, שכאמור היא כרחוק שמים וארץ מאמונת המוח, עדיין יכול להיות שאיבריו וחושיו אינם נשמעים לזה והם חיים כמציאות הטבע, ובראותם דבר שדרכו של עולם לפחד מזה, אף שבמוחו ובליבם מוחלט הדבר שאין שום דבר שיכול להרע להם מאומה מבלעדי הבורא ית"ש, מ"מ כיון שהאמונה לא נשרש בהם כ"כ עד שהאיברים והחושים ירגישו בזה, הם עדיין נבהלים קצת מאימת המציק.

לעומת זה מי שזכה להשריש אף באיבריו אמונה במציאותו ית"ש, שאין שום מקרה בעולם, והכל מושגת מלמעלה ולא נהיה שום דבר ללא רצונו יתברך, האיש הזה לא נבהל בשום פעם משום דבר, שהרי סמוך ליבו לא יירא. ואף אם ילך על צוק הרים ויסתכל למטה לעומק התהום לא יירא ולא יפחד שהרי הוא ביד ה' ומה לי הרים וגבעות ומה לי אורח מישור, כן זה שהשריש במוחו ובליבו ואף באיבריו וחושיו נטמע דבר זה שאין דבר ומאורע בעולם לולא רצונו והשגחתו יתברך שמו, ולכן אין שום דבר שיבהילהו ואף לא לרגע, שהרי הוא מרגיש סמוך ובטוח כגמול עלי אמו.

ובספ"ק נחל יצחק מלמדנו שזה יסוד גדול ועיקרי שלמדים בפרשה זו. וזה לשון קדשו יש ללמוד מפרשה זו, שאין מקום לפחד משום יצור שבעולם רק מהבורא ב"ה בלבדו, כי הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, והוא ית' מסבב כל הסיבות לטובת ישראל.

ועל בלל כתוב "ויגר מואב מפני העם מאוד כי רב הוא", ומוחמת מורא ופחד עשה מה שעשה. אכן אין שום תירוץ לומר שעשה עוול מפני פחד ומורא, כי אין היתר להיות עליו מורא ופחד חוץ מהש"ת בעצמו.

ובחטא הקדמוני כבר אנו למדים שאין שום תירוץ מה שיש לו מורא ופחד. שהרי כתב בבעל הטורים שם (בראשית ג, יב) עה"פ הוא נתנה לי מן העץ, שטען אדם הראשון שחווה הכתה אותו במקל עץ עד שניאות לאכול מפרי עץ הדעת. ואעפ"כ לא נחשבה טענה זו לתירוץ על אותו עוון, כי אין רשות לפחד מדבר אחר זולת מהבורא ב"ה בעצמו.

והנה מי שיש לו יראת שמים באמת אינו פוחד משום דבר, כי הוא מייחד כל יראתו רק לחי עולמים ב"ה. ומי שיש לו פחד מאיזה דבר חוץ מן הש"ת, על הפחד עצמו יצטרך ליתן דין וחשבון, האץ העיז לפחד מזולת הבורא. כי האדם צריך להיות סמוך ובטוח בהש"ת בכל עניינו, ולא יחי' לו יראת משום דבר רק לירא את הש"ת לבדו. ע"כ לשון קדשו.

ועל פי זה נתבאר בספרים דברי הפוסק (תהלים ל"ד י) "ירא את ה' קדשו כי אין מחסור ליראיו" שמי שיש לו יראת שמים באמת אינו פוחד משום דבר, כי הוא מייחד כל יראתו רק לחי עולמים ב"ה, ולא חסר לו מאומה. ומספיק על צדיקים קדושי עליון לא יראו כלל ועמדו בשלוות נפש, שהרי לא יתכן לירא מבשר ודם, הרי הקב"ה הוא בורא ומנהיג ואין בלתו ואין לפחד משום יצור נברא.

וידוע מאחד מגדולי חסידיו הרה"ק הבעל התניא ששלחו רבו לרגל בעת מלחמת נפוליאון, לטובת רוסלאנד (שידוע שפעל פעולות גדולות לעילא ולתתא לצד זה), ובאמצע חשד הקיסר בחסיד זה ושם ידו על לבו להרגיש את פעימות לבו, והחסיד הוא קיבל מרוב חק' שימוח שליט על הלב, לא פחד כלל, ולבו פעם כסדרו ועל ידי כך ניצל מוות לחיים.

יחי רצון שנוכח לכה"פ לנגיעה כל דהו במדרגה נשגבה זו, וזכותו הגדול יגן עלינו אכ"ר.

טז תמוז - הלכות אסורי לשון הרע - הלכות אסור לשון הרע - כלל ה

בכלל זה יבאר קצת אסור לשון הרע מענינים, דבין אדם לחברו, ונענן שלילת המעלות ודיני לשון הרע, שתלוי לפי האיש, ואסור לשון הרע על נכסי חברו, וכו' סעיפים:

א. כשם שאסור לבזות את חברו בענינים דבין אדם למקום, כן אסור לבזותו בענינים דבין אדם לחברו, ואפלו אם לא נתערב בהספור הזה שום תערובות של שקר. ולא אכחד תחת לשוני, כי יש בזה שרשים ונעננים רבים, והרבה פעמים ישתנה זה הדין ונבאדם אם ירצה ה' לקמן בכלל י' בארקה, אך עתה נבאר מהם פרט אחר לאסור, אשר לא יכל בו שום ספק, והוא גנון שרואה לאחד, שבשם מאת חברו שילגנו מעות (אף שהוא מצות עשה דאורייתא (שמות כ"ב כ"ד) ד"אם כסף תלוה, וכמו שמפרש בספר המצות לרמב"ם), או שייטיב עמו בשאר טובות ולא היטיבו, או בלאין דבין אדם לחברו, כגון, נקימה ונטיקה, (וכפי מה שמפרש, ביומא כ"ג.) איזה היא נקימה ונטיקה, עין שם) כיון שלא עשה לו רעה (וגם אין שום תועלת לאותו פלוגי שנגדו בספרו את הדבר הזה לבני אדם), לכן ההולך ומגנה אותו בזה לפני אנשים, לשון הרע נקרא מן הדין. וכל זה אפלו אם רואה דבר זה בעצמו, ונתברר גם כן אצלו, שהיה יכול להיטיב עמו הטובה הזאת, אך לא היטיבו מפני רע טבעו, ושך בזה כל חלקי האסור, אשר נתבאר בכלל העבר בסעיף ג' לענין בין אדם למקום. ואפלו אם מניעת הטובה היתה לאדם אחר, והמספר מכון רק לקצאת האמת, וכל שכן אם מניעת הטובה היתה להמספר בעצמו, בודאי אסור אחר כך לילך ולגנותו עבור זה, והעובר על זה לבד שנכשל בעוון לשון הרע עוד נכשל בזה בלאו ד"לא תטר", ואם מכון בהספור ההוא לנקם ממנו עבור זה ולפרסם את רע לבבו לפני אנשים, עובר גם כן בלאו ד"לא תקם", מלבד אסור לשון הרע.

חמשה דברים ארעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז

הנה עומדים אנו כבר בערב שבעה עשר בתמוז, מה היה בשבעה עשר בתמוז שעשו חז"ל יום של צום? איתא במשנה במסכת תענית (פרק ד משנה ו): חמשה דברים ארעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז... בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות, ובטל התמיד, והובקעה העיר, ושרף אפסטמוס את התורה, והעמיד צלם בהיכל, ע"כ. הבה נתבונן מעט ממה שהיה אז, ונראה איך דברים אלו שייכים גם לנו כהיום:

הגמרא אומרת במסכת ברכות (דף כו עמוד ב), תפלות כנגד תמידין תקנום. אם אנו מזלזלים בתפילה, האם אין אנו מזלזלים בתמידין? האם אנו מבטלין תמידין? ותפילה שהוא שליש ורביעי של דיבורים ורק מעט של תפילה, הלואת קרבן יקרא הלא תפילה זה זמן שיש לנו לבקש את בקשתנו, ואם היינו מקבשים דבר חשוב עד מאוד מאדם ובני לבני יעבור אדם שאנו מכירים אותו, האם נפסיק את הבקשה מהאדם החשוב ומתחילים לדבר עם חברינו?

ועוד נקודה: אם היינו רואים אדם שמכניס דין ומדליק ומקשיב לחדשות העולם בתוך הבית המדרש, מה היינו אומרים לו? בית המדרש! אין מקומו של כל זה בתוך הבית המדרש! ואם זה בכלי קטן, היינו גם מוחים? בוודאי! השאלה היא: מה הנפקא מינא בין הכלי ההוא לטלפון? האם בגלל שטלפון הוא כלי קטן וכולים להכניס לבית מדרש ולעשות שיחות עמו? האם זה כבוד לבית המדרש? האם היינו מקריבים כך קרבת בוזמן שהמקדש היה קיים... הרי תפילות כנגד תמידים תקנום... וחזן מזה, האם אין אנו עושים שחוק מעצמנו? הרי אנו מדברים עם אדם חשוב היינו מתרכזים בדיבור עמו וסוגרים את הטלפון (ובוודאי שלא מדברים עם הטלפון בעת השיחה עמו), ואם כן מה נגרע הדיבור עם הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו? (הרב וואזנר זצ"ל פסק הלכה למעשה שאין להחזיק טלפון פתוח בשעת התפילה! אפילו כשהטלפון במצב רוטט, על מנת להתרכז בתפילה בלי שום הפרעות).

אולי יאמר - שבעה עשר בתמוז - יום שנתבטל התמידין, הוא הזמן לעשות חשבון הנפש האם אנו לא מחריבים ומבטלים את הקרבנות - תפילות כהיום יום... הבה נחזיר התמידין לתקונם הראוי, ונוכל בעידן חדוותא גם לבקש שימשיך הקב"ה לנו רק השפעות רחמים וחסדים אמן.